

ABONY

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 8 korona
Fél évre . . . 4 „
Negyed évre 2 „
Egyes szám ára 16 fill.

Felelős szerkesztő és kiadó:

TEMESKÖZY GERZSON.

Nyílt-terek, hirdetési díjak és előfizetések a szerkesztőséghez küldendők.

Kis emberek

és azok dolgaival foglalkozom most itt e helyen, mert érdemes, mert jó tudni, hogy ha a sors mostoha keze messze félre lökte is őket a dusan terített asztaloktól s ha egy részük szenvednek, véreznek, sántákká, nyomorékokká, halottakká válnak is a frontokon, a másik vérzők pedig száz gondok között lesik azok sorsát, van egy intézmény ebben az országban, mely bármi történjék is tagjaival, egy darab örökös kenyérrel várja, látja viszont őket.

Jó azt tudni *másoknak* is, hogy ha husz millió tagból álló nemzeti társadalom nem tudja biztosítani két százalék földhöz ragadt szegény munkás tagjának aggkori megélhetését, ők maguk fogtak össze s elvonva szájuktól mindennap egy-két fatatot, hogy a többi tizenkilenc millió nyolcszázezer jobb sorban élőknek soha terhére ne váljanak.

A magyarországi munkások rokkant és nyugdíj-egylete ez az intézmény, erről szól ez ének, melyet a háboru romboló hatása nem fog érni s melyre a háboru győzelmes befejezése után rendkívül fontos megvalósítása vár. Mert míg más hasonló intézményeknél a tag szaporulat csaknem teljesen szünetel, addig ezen egyesület a lefolyt évben 3186, a háboru alatt 4205 taggal szaporodott s tagjainak mai állománya 202.163, kik közül 40.000 teljesít hadi szolgálatot, kik közül 256 szenvedett hősi halált.

Az egylet vagyona a nagyarányú segélyezések dacára is folytonosan emelkedik, a mi következő adatokból tűnik ki: a törzs-vagyon a folyó évben 1,146.227 korona 14 fillérral gyarapodott, mellyel a törzs-vagyon összege a 14,000.000 koronát meghaladja.

A múlt évben rokkant állományba helyezettett 536 tag, ezekkel együtt a rokkantak száma 3838.

Segélyekre a múlt évben 1,315.037 K, a háboru időszak alatt 1,973.576 K 28 fillér fizettetett ki.

A segélyezés kezdete, azaz 1903. évi március óta a kifizettetett segélyek összege 6,165.222 K 61 fillér.

Ez oly jelentékeny összeg, melyet semmiféle magán-intézmény ezen egyesületen kívül fölmutatni nem képes.

Olyan adatok ezek, olyan pozitív numerusok, melyek gondolkozóba kell, hogy ejtsék, nemcsak a független, önrendelkezési joggal bíró egyéneket, hanem cselédi, szolgálai személyzetet tartó intézményeket, egyéneket, gazdákat is, hogy vajjon nem gyakorolhatnának-e kiváló jótékonyt alkalmazottakkal nemcsak azok érdekében, hanem saját jól felfogott érdekeikben is, ami abban nyilvánulna meg; hogy ha egy gazda néhány éven keresztül megvan elégedve alkalmazottjával, ha meggyőződik annak jó indulatáról, hűségéről, szorgalmáról, azzal, hogy az egyesületi tagsági díjának fedezését magára vállalja, ami évenként 20 koronába, minimum 10 éven át, mellyel egyrésztől biztosítaná egy becsületes munkásának kitartó, nyugott munkásságát, ragaszkodását, öreg korig tartó szolgálatát, más részről biztosítaná ennek az embernek öregségére kenyerét és háláját a saját hálájával.

Mindössze 200 koronába kerülne ez a művelet, ami annak reálitása, anyagi oldala, hogy mennyi ennek az ellenértéke a humanitás s a gazda érdekeinek szempontjából, a mostani nehéz cseléd-tartási viszonyok között, de különösen már a közel jövőben, azt bírálja el mindenki a maga viszonyai és felfogása szerint.

Én utjára bocsátom az eszmét, arra az utra, melyen már nem egy megindult e lap hasábjairól nem az egyesület, hanem a ml jól felfogott érdekekben.

Ez a háboru sokra megtanít bennünket, talán még okosan gondolkozni is, ami az okos cselekedetek szülő anyja.

Az egyesület karjai folyton kitérve állanak, nem fárad, nem csügged, mert folyton erősíti az önrendelkezési jog és feltétlen bizalom, mit gyönyörűen megvilágít gróf Tisza István miniszterelnöknek az egylet egy küldöttségéhez intézett következő szavai:

„Nincs hatalmasabb fegyver, mintha a munkást abba a helyzetbe juttatjuk, hogy saját ügyeit saját önkormányzatában intézze. Ez ifju korom óta meglevő és a korrallal mindjobban megerősödő és mind mélyebb györeket verő hitvallásom s azt kérem a jó Istentől, hogy ha ennek a háborunak nagy munkáját sikerrel elvégeztük, akkor jusson kis időm, erűm arra, hogy a békének ebben az áldásos munkájában részt vehessek. Mint munkatársuk fogok önökhöz fordulni, megbecsüléssel, bizalommal és kérni fogom támogatásukat.“

Temesközy Gerzson

az abonyi fiók-pénztár elnöke.

Mennyibe kerül egy hősi halott?

A hősi halál szomorú tényét az emberek igen természetesen mindig a lelki momentumok szempontjából nézik. A katonaság számára azonban minden katona csak egy szám, e számoknak van költségvetése és a költségvetésben szerepel a hősi halál is. — Az 1870—71-es porosz-francia háboruban Franciaország kerek két milliárd frankot adott ki a háboru alatt és egy milliárd frankot a szátrombolt tárgyak helyrehozására, valamint a polgáremlők kárának megtérítésére. — Ezenkívül 5 milliárd frank hadikárpótlást is adott Franciország Németországnak is legalább két milliárd frankra lehet becsülni Franciország veszteségét kamatokban és egyéb jövedelmekben. Már most a németeknek a háboruban 28.000 embernyi veszteségük volt, tehát a franciáknak minden egyes hősi halott 280.000 márkába került. — Az orosz-török háboruban 1877-ben 17.000 orosz ölték meg a törökök és így minden egyes orosz 220.000 márkájába került a török államnak. Viszont Oroszországnak az orosz-japán háboruban minden egyes elesett katona szintén 280.000 márkájába került.

Igy számít V. J. Baumann, nemes német statisztikus a frankfurti Umschau legutóbbi számában. Percin tábornok, írja Baumann tovább, akit nemrégiben rögtön télő bizottság lövetett agyon és különben a francia tüzérség megszervezője volt, egyik régebbi cikkében azt állította, hogy ezek a számok egy kissé magasak.

Ez azonban Baumann szerint tévedés. A jelenleg folyó háboruban a költségek még inkább fognak emelkedni, mert egyrészt az ölés művészete sokkal magasabb nívóra fejlődött, a háboru eszközei megdrágultak és

a védekező eszközök erősen megszorodtak és tökéletesebbek lettek, úgy, hogy a most folyó háboruban aránylag kevesebben fognak elesni, mint az eddigi háborúkban.

Természetesen ezt teljes pontossággal és határozottsággal ezt nem lehet megállapítani, mert lehetséges éppen a hadiszerek tökéletesedésénél fogva, hogy a halottak, illetve elesettek száma a világháboruban ismét növekedni fog. Mig Percin tábornok állítása szerint Nagy Frigyes katonáinak 6 százaléka esett el, addig már a napóleoni háborúkban ez a szám 3 százalékra, az 1870-es háborúban pedig 2 százalékra esett, a manduriai hadjáratban pedig 1 százalékot tett ki. Pedig Nagy Frigyesztől a manduriai hadjárat hadieszközéig nagy haladás mutatkozik.

A hadviselés jellege azonban a porosz-francia háboru óta lényegesen megváltozott. Annak idején a rövid, néhány napig tartó csaták között hosszú szünetek voltak, természetesen azonban a kiadások tovább is folytak, anélkül, hogy egyetlen egy katona elesett volna. Manduriában azonban már egész más volt a helyzet. Majdnem minden nap voltak többé-kevésbé veszteségteljes harcok, amelyek hetekig tartottak. A csaták is soká tartottak. A mukdeni tizenöt napig, a Sha-ho melletti tizenkét napig és a Liaoyang melletti csata nyolc napig. — Ezek a hosszú ideig tartó csaták természetesen nagyon emelik a halálozási arányt. A világháboru ismét további fejlődést mutat ebben az irányban. A csaták, amelyek igen nagy kiterjedésűek, hetekig, sőt hónapokig tartanak, mint például a jelenlegi Aisne melletti csata, amely a németek szeptemberi offenzívájára idején kezdődött és csak a legutóbbi napokban csendesedett el.

Természetesen lehetetlenség előre megjósolni még távolról is a háboru veszteségeit és hogy mennyi lesz egy-egy hősi halott költsége. De mindenesetre érdekes, hogy Percin tábornok, aki sok cikkben foglalkozott ezzel a kérdéssel, már a háboru elején kijelentette, hogy nem az ágyuk és fegyverek, hanem a tifusz, kolera és a kimerültség fogja a legtöbb áldozatot szedni a katonák soraiból.

A német és osztrák-magyar hadseregek azonban ebben a tekintetben kitűnően vannak szervezve és semmiesetre sem fog előállni az a helyzet, ami a krími háborúban előállt, ahol a szövetségesek négyszer annyi katonát veszítettek betegségek következtében, mint fegyverek révén.

H I R E K

— **Adakozzunk az abonyi elesett hősök emlékszojrára!**

— **Jótekonyság teréről.** Dániel Anna tanítónő a felvidéki falvak felépítésére 9 koronát adott Lévai Mihály orsz. gyűl. képviselőnk kezéhez.

— **Ujévi üdvözlések.** Megköszönve az újév napján hozzám intézett üdvözléseket, egyuttal hálával fogadom az azok megváltására hozzám juttatott összegeket.

Abony, 1916. janur 10.

LÉVAY MIHÁLY.

— **Harangok hadicélokra.** A debreceni református egyház tizenöt harangjából kilenc harangot ajánlott fel hadicélokra úgy, hogy mindegyik templomban csak egy harang marad. A nagy templomban a Rákóci-harangot őrzik meg, amelyet I. Rákóci György erdélyi fejedelem 1613-ban ajándékozott a debreceni református egyháznak. Itt megjegyezzük még, hogy illetékes helyről nyert értesülésünk szerint a helybeli ref. egyház összes harangjait felajánlotta hadicélokra, ami bizonyára nagyobb áldozat, debrecenieké és az ilyen nemes versenygés csak áldozás lehet nagyküzdelmünkre.

— **Ujévi üdvözléseket** megváltották újabban: dr. Szende Dezső 50, Homoky István, Kassa Gyula 10—10, Pfeiffer Emilia 8, Róm. kath. leányiskola III. osztálya 6 korona 10 fillér, Normann Géza, Bernát István 5—5, Rithnovszky Antal, Schlosser László, Wiener Ida 4—4, Véli Miksa, Veverán István, Bogyó István 3—3, Róm. kath. leányiskola IV. osztálya 4 korona 50 fillér, Reinyeisen Ottóné, dr. Révész Gézané, Temesközy Gerzson 2—2, Kiss Antal 1 korona.

— **Halálozás.** *Kruncs Zsuzsiánna*, boldog emlékü *Molnár Pál* ref. rektor özvegye, f. hó 10-én délután, bükő lobban, pár napi szenvedés után csendesen elhunyt. Temetése szerdán ment végbe nagy részvét mellett. Halálát gyászolják Molnár Ilona, Seress Mihályné, Molnár Mária, Földös Károlyné és Molnár Róza, Bollik Viktorné és unokái.

— **Meghívás.** A jászberényi ref. egyház megüresedett lelkészi hivatalára meghívta Kiss Zsigmond lelkészünket. Vasárnap Dobozy Kálmán egy értekezletet hívott össze, melyen egyhangu határozattal koradásra óhajtották birni lelkészünket. Ezt a határozatot Dobozy Kálmán vezetése alatt Makay János, Retkes Lajos és Bálint János tagokból álló küldöttség tolmácsolta a lelkész előtt, mire az kijelentette, hogy ily körülmények közt a meghívást nem fogadja el.

— **Hősi halál.** Füleki Mihály huszárkáplár Sirndnova melletti ütközetben december 11-én a hazáért hősi halált halt.

— **Királyi kegyelem politikai bünösöknek.** A Budapesti Tudósítót illetékes helyen felhatalmazták annak közlésére, hogy Öfelsége a háboru kitörése előtt politikai indító okból elkövetett, vagy politikai jellegű büncselekmény miatt folyamatba tett bünügyben a további bünvádi eljárást mellőzését elrendelte, illetve az egyes bünügyekben már jogerősen megállapított büntetést, vagy annak még hátralevő részét elengedte. Az amnesztia, illetőleg a pertörlés engedélyezése kiterjed különösen a szociáldemokrata párthoz tartozók által sajtó útján, vagy népgyűléseken elkövetett izgatásokra, továbbá királysértések és az alkotmányos államforma elleni lázítások miatt egyesek, így az ugynevezett köztársasági csoport tagja ellen indított ügyekre, valamint számos időszerű kiadója ellen sajtórendőri vétség, illetőleg kihágás miatt folyamatba tett bünügyekre is.

— **Aki nem a piacon vásárolt.** Kecskeméten a kihágási bíróság egy uriasszonyt 20 korona pénzbírságra ítélte el amiért egy tanyai szekeret üzlete előtt megállított és arról baromfiit vásárolt. Itt sem ártana, ha a hatóság szétnézetne a piac körül, mert van erre egy miniszteri rendelet is.

HIRDETÉSEK.

Első keresztény temetkezési vállalat Szent István-tér 2. sz.
(Kaszárnya épület)

Ajánlja szolid a és legjutányosabb kiszolgálását

Kő sirkeresztek, koszorúk, szalagok felirással.

Üzletvezető mester az udvarban jobbról. Kiszolgálást éjjel nappal bármikor rendelkezésre áll.

WACHS PÁL SZOLNOK

könyvnyomdája, könyvkötészete, könyv, papír és írószer-kereskedése.

Ajánlom villamos-üzemre, új gyors-sajtóval és modern betüanyaggal berendezett illetve megnagyobbított

KÖNYVNYOMDÁMAT

melyben elvállalok mindennemű e szakmába vágó munkákat.

Figyelmeztetés!

A postai csomagokban könnyen romló élelmi szerek továbbításának mellőzésére.

A mostani közlekedési viszonyok mellett a postai csomagok szállítása is hosszabb ideig tart s még a Budapestre szólók is legfeljebb a feladást követő negyedik napon juthatnak a címzettek kezéhez.

Figyelmezteti tehát a posta-igazgatóság a közönséget, hogy a hidegebb idő beálltaig postai csomagokban könnyen romló élelmszereket, főleg pedig husneműeket ne helyezzen el, mert azok több napig tartó szállítás alatt megromlanak, a posta pedig a megromlott tartalomért kártérítést nem ad.

Budapest, 1915 november 9.

M. kir. posta- és távirda-igazgatóság.

Tiszta, sűrű hárs- és virág-

m é z

még kapható:

Temesközy Gerzson
méhészetéből.